

требование граждан Украины относительно алиментов за границей, а также иностранцев в Украине. Осуществлен анализ международных договоров в этой области.

Ключевые слова: алиментные обязательства, требование граждан, международные договора

Honcharenko O. M. International and national law regulation of alimony obligation according a child in Ukraine.

The article touches upon two levels of law regulation of alimony obligation: international and national. Is established the standardized law basis of Ukraine on which is based citizens' requirement concerning the exact of alimonies abroad and of foreigners in Ukraine. International agreements in this sphere are analyzed.

Keywords: the alimony obligation, the alimonies abroad, the international agreements.

Конончук Н. М.

Чернігівський державний інститут економіки і управління

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРАВ ДИТИНИ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Статтю присвячено характеристиці прав дитини, зокрема, вивченню та розгляду проблем класифікації прав дитини; у праці з'ясовується порядок реалізації сімейних прав дитини, що зроблено на підставі аналізу різних підходів щодо визначення статусу дитини у сфері сімейних правовідносин.

Ключові слова: дитина, батьки, права дитини, особисті немайнові права дитини, майнові права дитини, сімейна дієздатність, реалізація сімейних прав дитини.

Природним середовищем первинної соціалізації дитини за всіх часів була і залишається сім'я. Головною і необхідною функцією сім'ї є виховання майбутнього громадянина, людини, саме від сім'ї залежить яким членом суспільства стане дитина згодом. Саме тому діти є майбутнім суспільства, держави. Як відомо, дитина як особа ще не має достатнього соціального та економічного досвіду, його набуття відбувається у ході її розвитку та виховання. Тому правовому статусу дитини відводить спеціальну увагу і кожна окремо взята держава, і міжнародна спільнота. Так, 10 грудня 1948 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини, в якій сформульовано головні загальноприйняті права людини, що їх повинні гарантувати всі держави. В цьому ж році була прийнята Декларація прав дитини як самостійний акт, що покликаний регулювати правове положення дитини, та спрямований на всебічний захист її прав та інтересів.

Проблематика сімейних прав дитини розглядалася у окремих працях М. В. Антокольської, Ю. Ф. Беспалова, Я. Р. Вебера, І. В. Жилінкової, Л. А. Ольховик, З. В. Ромовської, В. О. Рясенцева, Р. О. Стефанчука, Я. М. Шевченка та інших. Однак, деякі з них були написані досить давно, і розкривали тільки деякі аспекти проблеми. *Метою статті* є правова характеристика прав дітей в галузі сучасного сімейного права.

В енциклопедичній літературі терміни “дитина” (“діти”) та “неповнолітня особа” (“неповнолітні особи”) вживаються як ідентичні, при цьому дітьми вважаються особи, які не досягли повноліття, тобто віку з яким закон пов'язує набуття повної цивільної

дієздатності. Таким чином, головними ознаками дитини, які відрізняють її від дорослої особи, є недосягнення відповідного віку – 18 років, та відсутність повного обсягу цивільної дієздатності (за умови, що не відбулося емансипації неповнолітньої особи у порядку, передбаченому законом).

Легальне визначення поняття “дитина” співпадає зі згаданим вище. Втім, аналіз юридичної літератури дозволяє стверджувати, що наукове тлумачення цього терміну в сімейно-правовій науці відсутнє. Наш сучасник, український правознавець В. Веселуха характеризує дитину як “маленьку людину, що має певні потреби, але не має достатніх сил, розуму і досвіду, щоб захистити себе” [1, с. 16-19]. Наведене визначення не містить ніяких помилкових тверджень, та водночас не відтворює й необхідних юридичних ознак дитини.

Права дитини, їх особливий захист стали предметом пильної уваги в Україні порівняно недавно – після здобуття незалежності. Виходячи з цього можна зробити висновок, що “дитяче право” є досягненням наших днів. Проте, ця своєрідна частина права – одна з найдавніших. Своїм корінням вона сягає глибини тисячоліть. Захист нащадків, тобто дітей, ґрунтується на продовженні роду, в усі часи людство боролось за своїх дітей; в усіх народів ставлення до своїх дітей мало пріоритетний характер.

Відповідно до ст. 1 Конвенції ООН про права дитини: дитиною є кожна людська істота, яка не досягла 18-річного віку, якщо за законом, що застосовується до даної особи, вона не досягає повноліття раніше [2, с. 2]. Приєднавшись у 1991 році до Конвенції ООН про права дитини, Україна взяла на себе великі зобов'язання в галузі охорони прав дитини. Безперечно, повага до прав людини починається із ставлення суспільства до дітей. Діти зростають і розвиваються, незважаючи на економічну кризу і соціальні негаразди. Незрілість дітей з точки зору фізичного й морального розвитку, неспроможність самостійно вирішувати питання свого життя спричиняє їхню підвищену уразливість стосовно соціальних та економічних негараздів і суспільства в цілому й окремо взятої сім'ї. Це зумовлює необхідність посиленого захисту з боку держави не тільки на рівні загально правових відносин, але насамперед у сфері природного життя дитини – в сімейних правовідносинах.

Якщо говорити про права дитини в контексті сімейних правовідносин, то слід дійти до висновку, що в юридичній літературі минулих років права дитини не були предметом особливої уваги. У більшості випадків розглядалися права та обов'язки батьків по вихованню дітей; в наукових працях фігурувало поняття “інтереси дитини”, якому надавалися різноманітні тлумачення, залежно від мети дослідження. З прийняттям Сімейного кодексу України у 2004 році, де чітко регулюються права дитини, виникла необхідність докладного вивчення і систематизації прав дитини саме як учасника сімейних правовідносин – сімейних прав дитини.

Відповідно до діючого законодавства неповнолітні особи є самостійними носіями багатьох суб'єктивних прав, які в сімейному праві можуть бути двох видів: майнові та особисті немайнові права.

Оскільки в сімейно-правовій науці це питання не є достатньо дослідженим, аналізуючи природу особистих немайнових прав в сімейних правовідносинах, слід спиратися на здобутки цивільно-правової науки. Вважається, що за загальним правилом, особисті немайнові права визначають соціально-правове становище людини в суспільстві. До ознак особистих немайнових прав відносять: немайновий характер, особливий об'єкт, специфіку виникнення і припинення даних прав. Провідний у цій галузі вчений Р. О. Стефанчук визначає особисті немайнові права як такі, що за своїм

змістом тісно та нерозривно пов'язані з особою носієм, не мають економічної природи походження та економічного змісту, а також спрямовані на задоволення фізичних, духовних, моральних, культурних, соціальних чи інших нематеріальних потреб (інтересу) і об'єктом яких є особисті немайнові блага, а у визначених законом випадках й інше нематеріальне благо [3, с. 131].

Відомий російський цивіліст І. А. Покровський відмічав, що у царині прав особи в суспільстві виникає нова імперія абсолютних прав, які пов'язані з людською особистістю, які не можуть відчужуватися і передаватися. [4, с. 110] Носіями таких особистих немайнових прав у сфері сімейних правовідносин, як підкреслює З. В. Ромовська, може бути лише фізична особа; дитячі лікувальні заклади, заклади органів соціального забезпечення, органи опіки і піклування учасниками сімейних правовідносин бути не можуть [5, с. 238].

Варто відмітити, що українське законодавство дещо обмежено регулює особисті немайнові права дітей, що викликає ускладнення у разі судового захисту порушених особистих прав дитини. Однак, проблема пов'язана, насамперед, з особливістю немайнових правовідносин як предмета сімейного права. Деякі фахівці вважають, що більшість немайнових сімейних відносин не регулюються і взагалі не можуть регулюватися правом. Свого часу відомий правознавець Г. Ф. Шершеневич стверджував, що уведення юридичного елемента в особисті відносини членів сім'ї уявляється недоречним і таким, що ніколи не досягає мети; він заперечував можливість існування права на взаємну любов, повагу, вважаючи їх мнимими правами, які позбавлені санкцій, оскільки право має справу лише із зовнішнім світом, але не з душею [6, с. 165]. Інші відомі вчені (К. П. Победоносцев, В. А. Умов) розробили досить обґрунтовану теорію стосовно меж регулювання сімейних відносин правом. Вони стверджували, що особа, яка вступила до сімейних правовідносин, набуває певного стану. Приналежність особи до певного сімейного відношення (стану) є не право, а юридична властивість, з якою пов'язують певні юридичні наслідки. Право не регулює ці відносини (стани) у непорушному вигляді, а втручається лише у разі порушення суб'єктами цих відносин [7, с. 13-17]. Прихильники цієї думки роблять висновок, що у сфері особистих відносин право лише визначає зовнішні межі початку цих відносин та закінчення: умов укладення шлюбу, припинення шлюбу, встановлення батьківства, позбавлення батьківських прав тощо; право встановлює також загальні імперативні заборони, загальні межі, в яких здійснюються сімейні відносини. Однак зміст особистих немайнових сімейних відносин знаходиться за межами сфери правового регулювання.

Зі свого боку зазначимо, що в цьому теоретичному спорі вітчизняний законодавець надав перевагу фахівцям, які вважають, що особисті немайнові відносини є предметом і цивільно-правового, і сімейно-правового регулювання. Вихідними ж слугують конституційні положення та міжнародні стандарти.

Насамперед, Конвенція ООН про права дитини передбачає такі особисті немайнові права дитини: право на життя та охорону здоров'я, право на ім'я та громадянство, право на достатній життєвий рівень, право на вільне висловлювання думки та отримання інформації, право на захист від усіх форм насильства, право на спілкування з батьками, які проживають окремо або в різних державах, право на житло, право на освіту. Цей перелік включає і права сімейно-правового характеру.

До особистих немайнових прав дитини, які регулюються нормами Сімейного кодексу України, правознавці відносять, зокрема, такі: право на ім'я, по-батькові дитини, право на зміну прізвища, право на проживання в сім'ї разом з батьками, право

на контакт з батьками та іншими родичами, право на вибір місця проживання, право на власну думку, право на повагу, право на захист [8].

Професор Ю. Ф. Беспалов поділяє особисті немайнові права дитини на:

- права, які індивідуалізують дитину (право на ім'я);
- права, які забезпечують розвиток дитини (право на здоровий фізичний розвиток, право на здоровий духовний розвиток, право на сімейне виховання);
- права, які характеризують дитину, як самостійного суб'єкта сімейних правовідносин (право висловлювати свою думку, право бути заслуханим у процесі судового розгляду) [9, с. 38].

Більшість з-поміж згаданих особистих немайнових прав передбачають їх здійснення протягом тривалого часу – практично на весь період перебування у статусі дитини; тоді як право на ім'я здійснюється “одноразовими” діями у випадках і в порядку, передбаченими законодавством.

Вказаний перелік не охоплює усіх можливих особистих немайнових прав дитини. Так, В. П. Мироненко вказує на деякі інші їх види: дитина має право не погоджуватися з неналежним виконанням батьками своїх обов'язків; дитина має право звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади [9, с. 270]. Очевидно, що це права немайнового характеру, які повинні знайти своє місце в класифікації.

У сфері особистих немайнових правовідносин дітей та батьків законодавець ставить на перше місце обов'язки батьків. Аналіз положень Сімейного кодексу України дозволяє стверджувати, що батьки зобов'язані, зокрема: зареєструвати народження дитини в державному органі РАЦС невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини; визначити ім'я та прізвище дитини; поважати дитину та її людську гідність; поважати права дитини; виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини; піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток; забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя; вислухати дитину та враховувати її думку з питань, що стосуються її особисто, а також з питань життя сім'ї, застосовувати передбачені законом засоби захисту прав та інтересів дитини у разі їх порушення третіми особами.

Закон також акцентує увагу на заборонах: батьки не мають права відмовитися від дитини (відмова є неправозгідною і суперечить моральним засадам суспільства); при здійсненні батьківських прав вони не в змозі застосовувати будь-які види експлуатації своєї дитини, не мають права застосовувати фізичні покарання дитини, застосовувати інші види покарань, які принижують людську гідність дитини, використовувати батьківські права всупереч інтересам дитини; батько/мати не в змозі перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь у її вихованні, якщо таке спілкування не перешкоджає нормальному розвитку дитини.

Відомо, що будь-яка можливість особи може вважатися суб'єктивним правом у разі, якщо вона забезпечена юридичним обов'язком, який протиставляється конкретному праву. Згадані обов'язки батьків кореспондуються з відповідними особистими немайновими правами дитини.

Аналіз перелічених вище прав дитини свідчить про різноманітність їх змісту, що ускладнює їх класифікацію з формуванням виключного переліку видів особистих немайнових прав дитини, однак дозволяє здійснити поділ їх на певні групи. Так,

враховуючи природу таких сімейних прав дитини, можливо віднести кожне з названих вище прав до однієї з таких груп:

- особисті немайнові права дитини, які виникають внаслідок народження;
- особисті немайнові права дитини, які виникають на підставі закону.

На перший погляд, поділ особистих немайнових прав дітей на кілька груп має суто теоретичний характер і застосовується тільки в навчальних цілях. Однак, він може мати і практичне значення. Так, до другої групи належать права, які виникають у дитини з досягненням певного віку, або набуттям дитиною певної здатності, з якою закон пов'язує виникнення права. Скажімо, спроможність дитини висловити свою думку зумовлює виникнення права дитини бути вислуханою і обов'язок батьків врахувати її думку при вирішенні відповідних питань життя сім'ї. Така здатність з'являється у кожної дитини індивідуально, тому і правозастосовний орган повинен пов'язувати виникнення цього права не з певним віком, а виключно з індивідуальними особливостями дитини.

Однак, безперечно, більше практичне значення має поділ сімейних прав дітей на особисті немайнові та майнові, оскільки їх реалізація та охорона потребує застосування різноманітних механізмів. Майновим є таке сімейне право дитини, яке надає можливість одержувати матеріальні блага з метою задоволення матеріальних, культурних та інших потреб дитини як члена сім'ї та особистості.

Майнові права дитини – це збірне поняття, яке являє собою сукупність декількох понять. До майнових прав дитини Сімейний кодекс України відносить: право кожної дитини на утримання своїми батьками; право спільної сумісної власності дитини і батьків на майно; право дитини користуватися майном, призначеного для її виховання та розвитку; право розпоряджатися доходом від свого майна, право брати участь у розпорядженні своїми аліментами тощо.

Майнові права дитини класифіковано в науковій літературі за різними класифікаційними ознаками. Професор І. В. Жилінкова за підставами виникнення виділяє такі їх види:

- право дитини на майно, яке отримано у результаті цивільно-правових правочинів (дарування, купівлі-продажу, міни, спадкування, тощо);
- право на майно, отримане у результаті приватизації об'єктів державної власності;
- прибутки від майна, яке належить дитині (прибуток підприємств, дивіденди від цінних паперів);
- кошти отримані від результатів праці, інтелектуальної або підприємницької діяльності дитини [11, с. 198].

Способи набуття дитиною права власності в сімейному праві доволі різноманітні. Це й доходи, які були отримані від трудової діяльності, авторські винагороди, усілякі нагороди як переможця у конкурсах, стипендія, пенсії та допомоги, одноразові грошові виплати тощо [12].

Відповідно до норм Цивільного кодексу України у зв'язку з відсутністю у дітей повної цивільної дієздатності правочини щодо майна, яке належить на праві власності малолітнім дітям здійснюють батьки (усиновлювачів, опікуни), які є їхніми законними представниками. Неповнолітні діти самостійно здійснюють правомочності щодо розпорядження своїми доходами, інші ж правочини щодо свого майна (якщо вони виходять за межі дрібних побутових) вчиняють за згодою батьків (усиновлювачів, піклувальників).

Згідно з Сімейним кодексом України батьки спільно вирішують питання про управління майном дитини і здійснення правочинів щодо майна дитини.

За загальним правилом, плоди та доходи від майна належать власникові цього майна. Це правило поширюється на випадки, коли власником речі є особа, яка не досягла повноліття. Саме вона набуває прав щодо плодів та доходів від належного їй майна, проте управляють таким майном від імені малолітньої особи її батьки.

Законодавством урегульований правовий режим майна, одержаного в якості аліментних виплат. Аліменти виплачуються на ім'я того з батьків, з ким проживає дитина. Сімейний кодекс України у закріплює право дитини брати участь у розпорядженні аліментами, отриманими для неї. Неповнолітня особа яка досягла 14 років, має право на самостійне одержання аліментів і розпорядження ними відповідно до норм Цивільного кодексу України [13, с. 34].

Відповідно до ст. 173 Сімейного кодексу України діти можуть бути самостійними власниками майна, у тому числі бути співвласникам спільного з батьками майна, тобто закон закріплює режим роздільності майна батьків і дітей. За життя батьків діти не мають права на їх майно, і відповідно, батьки не мають права на майно своєї дитини. Це давній принцип закону; ще професор Д. І. Мейер свого часу підкреслював, що законодавство впроваджує принцип роздільності майнових прав батьків та дітей [14, с. 265].

Аналізуючи права дитини в контексті сімейного права зупинимося на особливостях реалізації сімейних прав дитини. Проблема реалізації прав дитини існувала в Україні в усі часи і, на жаль, не вирішена й сьогодні. Соціально-економічна ситуація в державі вимагає розроблення науково обґрунтованих положень, які б наділяли дитину реальними правами, і які б гарантували дитині гармонійний розвиток її особистості та забезпечували умови реалізації цих прав. Реалізація сімейних прав дитини – це поведінка дитини або її законних представників щодо здійснення чи захисту прав дитини.

На відміну від повнолітніх осіб здійснення прав дитини пов'язане не лише з її власною поведінкою, але й з поведінкою її законних представників, а в деяких випадках установ, які забов'язані охороняти права дитини. До того моменту, поки їх поведінка не порушує інтереси дитини, вони можуть брати участь у цьому процесі.

Зрозуміло, що дитина віком до 14 років не в змозі визначати свою поведінку для розпорядження майновими правами. У таких випадках в реалізації її прав беруть участь інші особи, насамперед, її законні представники. Однак, це стосується не тільки майнових прав дитини; наприклад, такий елемент будь-якого суб'єктивного права малолітньої дитини, як право на захист, завжди здійснюється з участю її законного представника.

По-друге, це підстави зв'язку між дитиною і законним представником. Законні представники – це, як правило, батьки дитини, або інші особи, яким за законом надані такі повноваження: усиновлювачі, опікуни, піклувальники, патронатні вихователі, органи опіки та піклування. При цьому важливо, що обсяг правомочностей законних представників залежить від підстави їх правового зв'язку з дитиною. Так, зв'язок дитини з батьками підтверджується кровним спорідненням, що засвідчене у встановленому державою порядку. Зв'язок між дитиною та усиновлювачем – Свідоцтвом про усиновлення, яке видається державними органами РАЦС на підставі рішення суду про усиновлення. Між дитиною та опікуном (піклувальником) –

свідомостю, що видане на підставі рішення органу опіки та піклування або суду. Між дитиною і патронатним вихователем – договором про патронат.

По-третє, саме правове положення дитини. Умовно можна виділити дві групи дітей: а) діти, які живуть і виховуються у сім'ях своїх батьків; б) діти, які позбавлені батьківського піклування і виховуються у сім'ях усиновлювачів, опікунів (піклувальників), патронатних вихователів, у прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, дитячих установах. Права дітей, які входять до першої групи реалізуються з участю батьків. Права дітей, які входять до двох останніх груп реалізуються з участю осіб, які замінюють батьків.

Дитині належить право захисту від зловживань з боку батьків або осіб, які їх замінюють. В юридичній літературі питання про зловживання батьками своїми правами щодо дітей вивчено не достатньо. Проте, як зазначає М. М. Агарков, дії, які визнаються, як такі, що порушують право, здійснюються за межами права [15, с. 5]. Вивчаючи проблему зловживання батьківськими правами, Г. Ф. Шершеневич відмічав, що юридичне верховенство над дітьми покладається на батьків не задля задоволення, а у зв'язку із суспільними завданнями по вихованню дітей [16, с. 386].

Погоджуючись із висловами відомих вчених, спробуємо визначити межі допустимої поведінки батьків, запропонувавши такі критерії: 1) батьки або особи, які їх замінюють, реалізують права дитини, які є складовими сімейної правоздатності; 2) поведінка здійснюється в рамках закону; 3) розпорядження правами здійснюється виключно в інтересах дитини; 4) поведінка не повинна порушувати права та інтереси інших осіб; 5) розпорядження правами повинно відповідати призначенню цих прав; 6) реалізація сімейних прав дитини направлена на задоволення її потреб та інтересів; 7) участь законних представників у реалізації прав дитини зумовлена фізичною та розумовою незрілістю дитини; 8) поведінка батьків або органів, які захищають права дитини, повинна бути такою, яка б виключала можливість реалізації прав не на користь самої дитини; 9) думка дитини як самостійного учасника сімейних правовідносин повинна з'ясуватися з того моменту, щойно це стало можливим у зв'язку з рівнем її розвитку; 10) розпорядження правами повинно забезпечувати нормальний фізичний, духовний та психічний розвиток дитини.

Підсумовуючи, можна зазначити, що на сьогодні актуальною є проблема чіткішого окреслення прав дитини в законодавстві. З аналізу сімейних прав дитини, які відображені в Сімейному кодексі України, можливо виділити такі їх групи та види: а) особисті немайнові (у тому числі, такі, що виникають внаслідок народження, й такі, що виникають на підставі закону); б) майнові права (право власності дитини, право спільної власності на спільне майно дітей і батьків, право на вчинення правочинів щодо майна, право на житло (проживання на житловій площі одного з батьків), право користування майном, що належить членам сім'ї), право на утримання); майнові права є: такі, що виникають внаслідок походження дитини від батьків, що засвідчене у встановленому порядку (право на утримання), а також такі, що виникають на підставі інших юридичних фактів (юридичних дій): договорів, односторонніх правочинів (прийняття спадщини), трудової діяльності, спільної праці, створення об'єктів інтелектуальної власності тощо; в) право на захист.

Проблемами класифікації не вичерпується наукова проблема сімейних прав дитини. Так, залишається актуальною і недостатньо дослідженою проблема реалізації прав дитини, питання про межі їх здійснення та умови захисту прав та інтересів дитини.

Використані джерела:

1. *Веселуха В.* Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку // *Право України.* – 1999. – № 7. – 38 с. – 127 с.
2. Конвенція о правах ребенка. Организация Объединенных наций. – Нью-Йорк, 1991. – 62 с.
3. *Стефанчук Р. О.* Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / відп. ред. Я. М. Шевченко. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2007. – 626 с.
4. *Покровский И. А.* Основные проблемы гражданского права. – М., 1998. – 455 с.
5. *Ромовська З. В.* Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. – 532 с.
6. *Шершеневич Г. Ф.* Общая теория права. – М., 1912. – 436 с.
7. Цитуються за працею: Антокольская М. В. Семейное право: учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2002. – 336 с.
8. Сімейний кодекс України 25 листопада 2007 року. – Київ: “Форум” – 137 с.
9. *Беспалов Ю. Ф.* Семейные права ребенка и их защита. – Владимир, 2001. – 97 с.
10. Сімейне право України / під ред. В. П. Мироненко. – К.: “Правова єдність”, 2008. – 477 с.
11. *Жилинкова И. В.* Правовой режим имущества членов семьи. – Х.: “Ксилон”, 2000. – 261 с.
12. Закон України “Про пенсійне забезпечення” // *Відомості Верховної Ради України.* – 1992. – № 3. Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства і дітям – інвалідам” // *Голос України.* – 2000. – № 245.
13. Цивільний кодекс України. Коментар / під ред. Є. О. Харитонов, О. М. Калітенко. – Одеса: Юрид. літ., 2003. – 855 с.
14. *Мейер Д. И.* Русское гражданское право: в 2-х ч. – 4.1. Испр. и доп. 8-е изд. – М., 1997. – 495 с.
15. *Агарков М. М.* Проблема злоупотребления правом в современном гражданском праве // *Известия АН СССР. Отделение экономики и права.* – М., 1946. – 427 с.
16. *Шершеневич Г. Ф.* Русское гражданское право. – Спб., 1894. – 487 с.

Конончук Н. М. Классификация прав ребёнка в семейном законодательстве Украины.

Статья посвящена характеристике прав ребенка, а, именно, изучению проблем классификации прав ребенка; в работе выясняется порядок реализации семейных прав ребенка, что сделано на основе анализов различных подходов, которые определяют статус ребенка в сфере семейных правоотношений.

Ключевые слова: *ребенок, родители, права ребенка, личные неимущественные права ребенка, имущественные права ребенка, семейная дееспособность, реализация семейных прав ребенка.*

Kononchuk N. M. Classification of rights for child in domestic legislation of Ukraine.

This article is dedicated to the characteristic of child's rights: study and examination of some classifications of the child's rights, the determination of the order of the realization of the child's family rights, that were made taking as a basis the analysis of different approaches to the examination of the child's status in the branch of the Family law.

Keywords: *child, parents, child's rights, the child's personal no property rights, personal property rights, family ability, realization of the child's family rights.*